

РЕЦЕНЗИЯ

**от д-р Жасмин Попова, професор в Пловдивския
Университет "Паисий Хилендарски",
член на научно жури съгласно Заповед № Р 33 -5906 от
11.12.2017г. на Ректора на Пловдивския Университет
„Паисий Хилендарски“ за определяне на научно жури за
присъждане на образователната и научна степен
“доктор” в област на висше образование 3. Стопански,
социални и правни науки, професионално направление 3.6.
Право, докторска програма "Международно право и
международни отношения“
на Станислав Васков Станев, редовен докторант в
катедра "Международно и Европейско право" на ЮФ на
ПУ "Паисий Хилендарски" ,
с тема на дисертационния труд:
“Регионалната сигурност и Западните Балкани“**

Уважаеми членове на научното жури,

След общото представяне на кандидата, включително биографични данни и професионално развитие, които изложих при представянето му в качеството ми на председател на научното жури, настоящата рецензия ще се концентрира върху анализ на дисертационния труд с оглед преценка на съответствието му с нормативно установените изисквания за присъждане на образователната и научна степен доктор“. Все пак, в рамките на общата оценка на кандидата, бих желала да открия и следните няколко обстоятелства :

- През тригодишния период на докторантурата - от 1 март 2014 г. до 1 март 2017 г. Докторант .Станев отговорно и сериозно изпълняваше всички задачи в съответствие с индивидуалния му учебен план и участваше активно в академичната работа на Катедрата, на Факултета и на Университета. През този период с желание и всеотдайност той оказваше съдействие както в рамките на учебния процес по Международно право и право на ЕС, провеждайки семинарни занятия на студентите от редовно

и задочно обучение, така и по време на изпитите по тези дисциплини.

- По време на предварителното обсъждане на дисертацията в разширен състав на Катедрения съвет за допускане до защита, проведено на 31.10.2017г. , в рамките на което единодушно бе поддържано становището, че представеният труд е годен за защита, бяха направени бележки, целящи усъвършенстване на труда както в структурно отношение, така и в посока допълнително изясняване на някои проблеми. С удовлетворение констатирам, че предложенията са били приети и отразени в окончателния вариант.

Безсъмнено изборът на темата на дисертацията е мотивиран както от нейната особена актуалност, така и от политическата ѝ и практическа значимост, които са безспорни и не се нуждаят от специална аргументация. В последния месец на изминалата 2017г. година европейската перспектива на Западните Балкани бе във фокуса на България , която дефинира тази тема като основен свой политически приоритет като Председател на Съвета на ЕС и член на Председателското трио, , и демонстрира политическа активност и ангажимент, приветствани и оценени по достойнство както на ниво ЕС, така и – което е даже по-важно - от ръководството на самите държави от Западните Балкани.

В българската правна литература липсва системно монографично изследване , посветено на тази динамично развиваща се проблематика и в тази връзка представеният труд запълва една празнота.

Предметът на изследването определя конструкцията на труда и съдържанието му. В структурно отношение дисертацията, в обем от 328 стр. включително библиографска справка от 37 стр. обхващаща както относима литература, така и международна съдебна практика и интернет източници, се състои от увод, три глави, състоящи се от раздели и заключение.

Уводът поставя проблема, предмет на дисертацията, дефинира целта на изследването и коректно идентифицира научноизследователските задачи на автора. Ясно е обяснен изборът на темата, както и нейната актуалност и значимост в съвременния международен политически контекст. Основният въпрос, чийто отговор търси авторът , е да открие и изследва причините, които – независимо от значителните позитивни политически развития - и

към настоящия момент продължават да бъдат потенциален фактор за конфликти и несигурност в региона.

Първите две глави логично са посветени на основните проблеми на двете държави, обект на научното изследване – Република Албания и БЮРМ. Направен е опит – според мен като цяло сполучлив – изложението да следва по начало единна схема, която включва както идентични въпроси, като например :

- Географският профил, историческият преглед, етническият профил, религиозният контекст, проблемите на малцинствата, двустранните отношения, отношенията със съседите и в частност с България ,

така и специфични въпроси , присъщи за всяка отделна държава , като например :

- Албанската национална доктрина(Платформата на разрешаване на албанския национален въпрос) , проблеми на обичайното право, езиковият спор на Македония с България и пр..

Третата глава , за разлика от предишните две, е посветена на бъдещите перспективи за двете държави, както и като цяло за сигурността в региона в контекста на перспективата за интегрирането им в евро-атлантическите структури – НАТО и ЕС. Изложението ни запознава с отделните стъпки по пътя, вече извървян от тях по отношение на членството в НАТО и ЕС, както и за предстоящите предизвикателства и трудности. Целта на автора е да акцентира върху ролята на перспективата за членство (преди всичко в ЕС) като стимул и двигател за развитие на добросъседски отношения, както между тях самите, така и с останалите държави, вкл. България. В този контекст добър пример е признаването на българското малцинство в Албания, до което се стига благодарение на императивните изисквания, съдържащи се в политическите критерии за присъединяване към Съюза.

Изправени сме пред едно *par excellence* мултидисциплинарно изследване, тъй като неговият обект включва не само правни проблеми, а много по-широк кръг въпроси на историческата наука, международните отношения, международната политика, етническа и религиозна проблематика, международна и европейска сигурност. Разглеждането на тези проблеми не е самоцел, а през призмата на обективен и критичен анализ е използвано като база за коментари , оценки и изводи , непосредствено относими към темата на труда - ролята, постиженията и трудностите пред тези две държави за постигането на сигурността в региона.

Изследването е съвсем актуално и обхваща правни актове и политически документи , приети буквално в последните месеци и седмици.

Трудът се характеризира с пълнота, като съдържа систематизирана и обстойна информация. Като особено позитивен факт следва да се отбележи обстоятелството , че освен на традиционните писани източници и статистически данни и изследвания, авторът базира коментарите и изводите си и върху лични теренни проучвания и провеждани интервюта.

Поради ограничения обем на рецензията няма да се спирам обстойно на отделните приноси моменти в труда, като изцяло приемам дефинирането им от докторанта в приложената справка за приносите.

Все пак бих желала да акцентирам върху някои елементи както следва :

- Особен интерес представлява изложението, посветено на развитието на отношенията на Р България с двете изследвани държави в исторически план и особено драматичните и нееднозначни отношения с Македония , както и причините за продължаващите противоречия с тази съседна държава;
- Заслужава внимание и изложението, посветено на езика на омразата в македонските медии (и не само) – едно многогодишно константно негативно явление – отразено обективно и безпристрастно , даже констатиращо известно позитивно развитие;
- Интересни и оригинални са и разсъжденията за ролята на Кануна на Лека като своеобразна преграда за фундаментализма , и др.

Методиката на изследването включва сравнителноправния, нормативния, телеологическия и системния подходи. Както вече отбелязах, достойнство на труда са многобройните теренни проучвания.

Изследването е предназначено за широка аудитория и несъмнено ще бъде полезно четиво както за професионалисти в материята на регионалната политика и сигурността, така и за всички, които се интересуват от съвременните международни отношения и проблемите на регионалната сигурност, поради което смятам, че следва да бъде своевременно публикувано .

Стилът на автора е достъпен и работата е прегледно представена. Ползваната литература, международна съдебна практика,

международни документи, интернет източници и пр. са цитирани коректно, а приложенията към труда, онагледяващи факти и разсъждения, отразени в изследването, също са полезна информация по темата.

Авторът има и още 9 публикации, свързани с темата на дисертационния труд.

В рамките на вътрешното обсъждане на дисертацията бях формулирала редица препоръки както по отношение на структурата, така и по същество, които са отразени в окончателния вариант. С оглед публикуването на изследването бих препоръчала на автора да обмисли следното :

- С оглед обстоятелството, че спорът за името на държавата Македония продължава да бъде сериозен политически проблем (неотдавна гръцката страна направи официален демарш в МВнР по време на Председателството да се ползва само наименованието БЮРМ, като в противен случай няма да присъства на заседанията) , ако към момента на публикуването няма все още яснота и разрешение на проблема, авторът да аргументира по-ясно причините, поради които използва конституционното наименование на държавата (има ли друго основание освен двустранния ни договор)
- Мисля, че работата би спечелила ако в нея се анализират някои от многобройните автентични свидетелства представени пред процесите в Международния наказателен съд за Бивша Югославия, които биха могли да дадат нови елементи и поглед върху проблемите, обект на дисертацията. Документите на МНСБЮ са изключително ценен източник на информация и препоръчвам на автора при публикуването на дисертацията да се обърне и към тези извори.

В заключение , въз основа на гореизложеното и като имам предвид нормативно определените изисквания за присъждане на образователната и научна степен “доктор”, си позволявам да формулирам следното становище:

Рецензираният труд отговаря на изискванията на чл.6, ал.3 от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) за присъждане на образователната и научна степен “доктор”. Той представлява цялостно научно изследване, съдържащо научни резултати, които представляват принос в правната наука. Поставените за разглеждане проблеми са изложени

в тяхната пълнота. Освен теоретично значение, изследваната в дисертацията проблематика има сериозно политико-практическо измерение . Представеният труд показва, че докторантът има задълбочени теоретични познания по разглежданата проблематика и в сферата на международното право, международните отношения като цяло, както и способност за самостоятелно научно мислене и изследвания.

С оглед на гореизложеното, в качеството ми на член на научното жури по чл.9 от ЗРАСРБ, давам ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА на дисертационния труд на Станислав Васков Станев и с дълбоко убеждение призовавам това жури да му присъди образователната и научна степен "доктор"

София, 29 декември 2017г.